

PRÓBAÉRETTSÉGI • 2004. május

KÉMIA

KÖZÉPSZINT

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

1. Esettanulmány (15 pont)

1. Krómtimsó: +3; nátrium-bikromát: +6. *2 pont*
2. Hárommal csökken. *1 pont*
3. Sósav és nátrium-tioszulfát keveréke, fűrészpor, burgonyacukor. *2 pont*
4. Az NH_4Cl vizes oldatának kémhatása savas. *1 pont*
Ez az ammóniumion és a vízmolekula kölcsönhatásával értelmezhető:
$$\text{NH}_4^+ + \text{H}_2\text{O} = \text{NH}_3 + \text{H}_3\text{O}^+$$
2 pont
A Na_2CO_3 vizes oldatának kémhatása lúgos. *1 pont*
Ez a karbonátion és a vízmolekula kölcsönhatásával értelmezhető:
$$\text{CO}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O} = \text{HCO}_3^- + \text{OH}^-$$
2 pont
5. Vizes közegben a K^+ , az Al^{3+} és a SO_4^{2-} egyaránt színtelen, így a timsó oldata is színtelen. A színtelen oldattal történő cserzést nevezik fehér cserzésnek. *2 pont*
6. Apoláris (hidrofób) tulajdonsága miatt a vizet taszítja. *2 pont*

2. Négyféle asszociáció

1. C
2. B
3. C
4. A
5. C
6. A
7. A
8. B
9. C
10. C
11. A
12. A
13. D

13 pont

3. Egyszerű választás

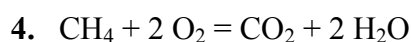
1. B
2. D
3. C
4. D
5. E
6. B
7. D
8. A
9. B
10. D
11. E
12. E

12 pont

4. Táblázatos feladat (15 pont)

1. CH₄
2. Színtelen.
3. Gázhalmazállapotú.

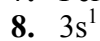
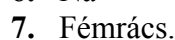
egy válasz: 0 pont; két válasz: 1 pont; három válasz: 2 pont

2 pont

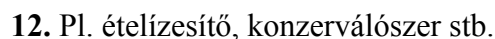
2 pont

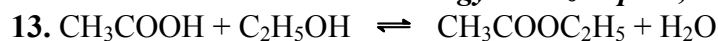
egy válasz: 0 pont; két válasz: 1 pont; három válasz: 2 pont

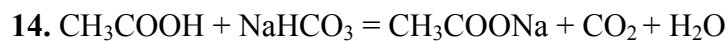
1 pont

egy válasz: 0 pont; két válasz: 1 pont; három válasz: 2 pont

2 pont

2 pont

5. Alternatív feladat

A.) Táblázatos feladat (15 pont)

1. H–H	<i>1 pont</i>
2. $\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ \text{O} = \text{O} \\ \diagdown \quad \diagup \end{array}$	<i>1 pont</i>
3. Allotróp módosulat: ózon (O ₃)	<i>1 pont</i>
4. $M(\text{O}_2) = 32 \text{ g/mol}$, $M(\text{H}_2) = 2 \text{ g/mol}$, relatív sűrűség: 16	<i>2 pont</i>
5. $\text{CuO} + \text{H}_2 = \text{Cu} + \text{H}_2\text{O}$ (vagy más példa)	<i>1 pont</i>
6. $\text{S} + \text{O}_2 = \text{SO}_2$ (vagy más példa)	<i>1 pont</i>
7. Redukálószer.	
8. Oxidálószer.	<i>a két válasz együtt: 1 pont</i>
9. Hidrogén- és oxigéngáz 2 : 1 mól- vagy térfogatarányú elegye.	<i>2 pont</i>
10. A hidrogén meggyújtásánál a robbanás elkerülése.	<i>1 pont</i>
11. $\text{N}_2 + 3 \text{H}_2 \rightleftharpoons 2 \text{NH}_3$	<i>2 pont</i>
12. Pl. cink, sósav. (vagy más példa)	<i>1 pont</i>
13. Pl. kálium-permanganát, hidrogén-peroxid. (vagy más példa)	<i>1 pont</i>

B.) Számítási feladat (15 pont)

1. $3 \text{NaOH} + \text{AlCl}_3 \rightarrow \underline{\text{Al(OH)}_3} + 3 \text{NaCl}$	<i>2 pont</i>
2. $M(\text{NaOH}) = 40,0 \text{ g/mol}$, $M(\text{AlCl}_3) = 133,5 \text{ g/mol}$, $M(\text{Al(OH)}_3) = 78,0 \text{ g/mol}$ $M(\text{NaCl}) = 58,5 \text{ g/mol}$	<i>2 pont</i>
Kiszámítjuk az összeöntött oldatok oldottanyag-tartalmát: NaOH: $250 \cdot 0,2 = 50,0 \text{ g}$	<i>1 pont</i>
AlCl ₃ : $243,33 \cdot 0,3 = 73,0 \text{ g}$	<i>1 pont</i>
A reakció, és az oldott anyagok mennyisége alapján, AlCl ₃ felesleg van, tehát a keletkezett só mennyiségét a fogyott NaOH tömegéből számoljuk!	<i>1 pont</i>
NaCl: $\frac{50,0 \cdot 3 \cdot 58,5}{3 \cdot 40,0} = 73,13 \text{ g}$	<i>2 pont</i>

3. A végső oldat tömege: $m(\text{NaOH})_{\text{oldat}} + m(\text{AlCl}_3)_{\text{oldat}} - m(\text{Al}(\text{OH})_3) =$

1 pont

$$250 + 243,33 - \frac{50,0 \cdot 78,0}{3 \cdot 40,0} = 460,83 \text{ g} \quad (\text{más megoldás esetén is 3 pont})$$

2 pont

Az oldat tömegszázalékos NaCl tartalma: **15,87 %**

1 pont

A fogyott AlCl_3 mennyisége: 55,63 g

Az AlCl_3 felesleg: $73,0 \text{ g} - 55,63 \text{ g} = 17,37 \text{ g}$

1 pont

Az oldat tömegszázalékos AlCl_3 tartalma: **3,77 %**.

1 pont

6. Kísérletelemzés és számítási feladat (15 pont)

1. $\text{CaC}_2, \text{CaCO}_3$

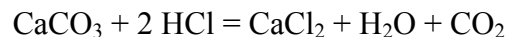
2 pont

2. Az első kémcsőben acetilén, a másodikban szén-dioxid.

2 pont

3. $\text{CaC}_2 + 2 \text{H}_2\text{O} = \text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{C}_2\text{H}_2$

2 pont

2 pont

4. Az acetilén meggyulladna. (kormozó láng)

2 pont

A szén-dioxidban elaludna az égő gyújtópálca.

1 pont

5. 1 mol CaC_2 -ből 1 mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$ keletkezik.

$$M(\text{Ca}(\text{OH})_2) = 74 \text{ g/mol}$$

1 pont

74 g kalcium-hidroxid keletkezik.

1 pont

1 mol CaCO_3 -ból 1 mol CaCl_2 keletkezik.

$$M(\text{CaCl}_2) = 111 \text{ g/mol}$$

1 pont

111 g kalcium-klorid keletkezik.

1 pont

7. Számítási feladat (15 pont)

1. $m(\text{C}_3\text{H}_8) = 109,0 \cdot 0,2018 = 22,00 \text{ g}$ *1 pont*
- $m(\text{C}_4\text{H}_{10}) = 109,0 \text{ g} - 22,0 \text{ g} = 87,0 \text{ g}$ *1 pont*
- $M(\text{C}_3\text{H}_8) = 44,0 \text{ g/mol}$, $M(\text{C}_4\text{H}_{10}) = 58,0 \text{ g/mol}$ *1 pont*
- $n(\text{C}_3\text{H}_8) = 22,0 \text{ g} / 44,0 \text{ g/mol} = 0,5 \text{ mol}$ *1 pont*
- $n(\text{C}_4\text{H}_{10}) = 87,0 \text{ g} / 58,0 \text{ g/mol} = 1,5 \text{ mol}$ *1 pont*
- $n(\text{elegy}) = 2,0 \text{ mol}$** *1 pont*
- Térfogatszázalékos összetétel: **25,0 % propán és 75,0 % bután.** *1 pont*
2. A rendezett égési egyenletek:
- (1.) $\text{C}_3\text{H}_8 + 5 \text{O}_2 = 3 \text{CO}_2 + 4 \text{H}_2\text{O}$ *2 pont*
- (2.) $\text{C}_4\text{H}_{10} + 6,5 \text{O}_2 = 4 \text{CO}_2 + 5 \text{H}_2\text{O}$ *2 pont*
3. $n(\text{CO}_2) = 3 \cdot 0,5 + 4 \cdot 1,5 = 7,5 \text{ mol}$ *1 pont*
- $n(\text{H}_2\text{O}) = 4 \cdot 0,5 + 5 \cdot 1,5 = 9,5 \text{ mol}$ *1 pont*
- $m(\text{CO}_2) = 7,5 \cdot 44,0 = \mathbf{330,0 \text{ g}}$ *1 pont*
- $m(\text{H}_2\text{O}) = 9,5 \cdot 18,0 = \mathbf{171,0 \text{ g}}$ *1 pont*